

ЕВРОПСКА ПРАКСА ЗАШТИТЕ ПОЈЕДИНАЦА ОД ЗЛОУПОТРЕБЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

Сажетак

Право заштите личних података је установљено многим међународним и националним прописима још од седамдесетих година прошлог века. Иако представља једно од фундаменталних људских права врло често се крши од стране појединаца и институција. Са развојем нових информационих технологија злоупотреба података о личности све је чешћа, па је из тог разлога врло важно да се обезбеде што ефикаснија правна средства за заштиту појединаца. Поред доношења адекватних прописа, неопходна је и адекватна пракса примене тих прописа. Механизам за остваривање права заштите података о личности у европским земљама пре свега се темељио на заштити коју је пружао Европски суд за људска права, а значајно је унапређен усвајањем Опште уредбе о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности и слободном кретању таквих података 2016/679 (ГДПР), од стране Европске уније (ЕУ). ЕУ Уредба је почела да се примењује 2018. Кратак период делотворне примене овог прописа и његов утицај на досадашњу праксу остваривања права заштите личних података био је изузетно значајан. Предмет овог рада је анализа савремене праксе Европског суда за људска права и независних регулаторних тела у домену заштите појединаца од злоупотребе података о личности током досадашње примене ГДПР-а у државама чланицама ЕУ.

Кључне речи: право заштите личних података, Европски суд за људска права, ЕУ ГДПР, упоредно право, судска пракса, земље чланице ЕУ

1. Увод

Поштовање фундаменталних људских права, међу којима и права на заштиту података о личности гарантовано је свим људским бићима међународно-правним и националним прописима. Саме гаранције у међународним и националним прописима само су основ за стварање ефикасних механизма за заштиту појединаца од злоупотребе података о личности. Потребно је да све државе обезбеде стварно уживање правно

¹ Аутор је научни сарадник на Институту за упоредно право.

² Аутор је научни сарадник на Институту за упоредно право.

загарантованих људских права стварањем тако ефикасних механизма заштите који ће одвратити оне који желе да злоупотребе податке о личности и уједно их ефикасно казнити.

Квалитетна примена права у великој мери зависи од последица којима су изложени они који су дужни да прописе примењују, како државне тако и недржавне организације и појединци. Гарантовање права утемељених највишим правним актима “мртво је слово на папиру”, ако нема њихове ефикасне примене која подразумева и ефикасно санкционисање оних који крше прописе које су дужни да примењују.

Потпуно свесни ове чињенице о потреби делотворне примене прописа, посланици Европског парламента и чланови Савета ЕУ приликом припреме и усвајања Опште уредбе о заштити података (у даљем тексту: ГДПР), која је почела да се примењује 25. маја 2018. године,³ поред тога што су установили највише могуће стандарде заштите личних података, предвидели су и драконски систем санкција. Кршење овог прописа доноси такве финансијске последице које могу да отежају, или чак у потпуности онемогуће пословање и највећих компанија, државних институција и установа (у даљем тексту “руковаоци”⁴ и “обрађивачи”⁵). Санкције могу достићи милионе, а у неким екстремним случајевима и милијарде евра. ГДПР у чл. 83. предвиђа изрицање административних новчаних казни: за мања кршења прописа у износу до 10. милиона евра, односно 2% укупног годишњег промета у свету за претходну финансијску годину, у зависности од тога који износ је већи, а за већа кршења прописа о заштити података до 20. милиона евра, односно 4% укупног годишњег промета у свету за претходну финансијску годину, у зависности од тога који износ је већи.

Национална законодавства предвиђају три врсте одговорности за кршење одредаба које се тичу заштите личних података. То су прекршајна одговорност правних и физичких лица и органа власти, грађанска одговорност, правних и физичких лица и органа власти, када дође до материјалне или нематеријалне штете, и кривична одговорност физичких лица за почињена кривична дела предвиђена националним законодавствима. У Србији је по угледу на ГДПР у новембру 2018. године донет нови Закон о заштити података о личности, који је почео да се примењује од 21. августа 2019.⁶ Одредбе нашег закона представљају комбинацију превода ГДПР-а и тзв. Полицијске директиве ЕУ (Directive EU 2016/680).

Досадашње санкционисање злоупотребе података о личности од стране Европског суда за људска права (ЕСЉП) и регулаторних тела за заштиту података који примењују ГДПР указују на то да ће заштита појединаца од злоупотребе података

³ Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 7 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), OJ L 119, приступ 04.05. 2016.

⁴ “Руковалац” је физичко или правно лице, орган власти, агенција или друго тело који самостално или заједно са другима телима одређује сврху и начин обраде података, ГДПР, чл. 3.

⁵ “Обрађивач” је физичко или правно лице, власти, агенција или друго тело који обрађује податке о личности у име руковаоца, ГДПР, чл. 3.

⁶ Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 87/2018.

о личности постајати све делотворнија и да ће појединци своја загарантована права заиста моћи да остваре.

2. Заштита појединаца од злоупотреба података о личности у пракси Европског суда за људска права

Европски суд за људска права (у даљем тесксту: ЕСЉП) има задатак да обезбеди да државе чланице поштују права и гаранције које су дате Европском конвенцијом за заштиту људских права (ЕКЉП).⁷ Обезбеђивање гарантованих права појединаца, па тако и права на заштиту података ЕСЉП спроводи кроз разматрање представки поднетих од стране појединаца који своје право нису могли да остваре пред националним правосудним и управним органима. Када се установи да је држава прекршила једно или више права, ЕСЉП доноси пресуду. Пресуде су обавезујуће, а држава на коју се пресуда односи је у обавези да делује у складу са одлуком Суда.

ЕСЉП је до сада донео низ пресуда које се односе и на заштиту појединаца од злоупотребе података о личности. Издвојили смо неколико најзначајнијих пресуда које се односе баш на заштиту податка о личности у оквиру кршења чл. 8 ЕКЉП. Члан 8. ЕКЉП има знатно ширу примену него што је заштита податка о личности па је ЕСЉП донео и низ других пресуда у вези са кршењем права на поштовање приватног и породичног живота које се односе на заштиту психолошког и моралног интегритета појединаца, као и заштиту идентитета и аутономије појединца.

Енглески држављанин Џефри Денис Пек поднео је тужбу против УК 1998. год. због угрожавања права на приватност.⁸ Он је августа 1995. године боловао од депресије и на улици је кухињским ножем покушао да исече вене и изврши самоубиство. Није знао да га снимају камере за видео надзор инсталиране на административној установи у тој улици. На основу тог снимка објављене су две фотографије, у чланку и на насловној страни у локалним новинама, а касније и у другим новинама, а лице подносиоца тужбе није било сакривено на фотографијама. Касније је део видео снимка објављен на више телевизија. Пошто је исцрпео правна средства унутар УК обратио се ЕСЉП, који је констатовао кршење чл. 8 ЕКЉП. Суд није нашао да су постојали оправдани разлози који би дозволили откривање идентитета, а објављивање је извршено *без сагласности* подносиоца тужбе. Суд је сматрао да је објављивање снимка представљало *несразмерно и неоправдано мешање у приватни живот*.

Држављанин УК поднео је 2000. год. тужбу против УК ЕСЉП због кршења права приватности *због надзора кореспонденције од стране послодавца*.⁹ Подносилац тужбе је био запослен на државном колеџу, а током трајања радног односа његово

⁷ Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Рим 4. новембар 1950., "Сл. Лист СЦГ" међународни уговори, бр. 9/2003.

⁸ Peck v. The United Kingdom (Application no. 44647/98), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-687182-694690#%22itemid%22:%22003-687182-694690%22>}, 14.04.2020.

⁹ Copland v. The United Kingdom (Application no. 62617/00), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-79996%22>}, 14.04.2020.

коришћење телефона, е-маила, и интернета било је подвргнуто надзору у циљу да се утврди да ли претерано употребљава средства у својини колеџа у приватне сврхе. ЕСЉП је у овом случају дошао до закључка да је дошло до кршења чл. 8 ЕКЉП. Подносилац тужбе није био упозорен да ће комуникација коју има бити праћена и основано је очекивао да ће његова приватност бити заштићена. Према ставу ЕСЉП за постојање кршења чл. 8. ЕКЉП небитна је чињеница да подаци до којих је колеж дошао нису јавно објављени и нису употребљени у дисциплинском или другом поступку. Суд је закључио да *само прикупљање и чување података* о личности који се односе на телефонске позиве, коришћење електронске поште и интернета, без знања подносиоца тужбе представља повреду његовог права на поштовање приватног живота у смислу чл. 8. ЕКЉП.

Једна британска и две ирске невладине организације поднеле су тужбу ЕСЉП против УК 2000. године¹⁰ због пресретања јавних комуникација, телефона, факса, и електронске поште. Након што су исцрпели сва правна средства унутар УК, подносиоци су се обратили ЕСЉП позивајући се на кршење чл. 8 ЕКЉП. ЕСЉП је закључио да је дошло до повреде чл. 8. и *самим постојањем прописа који дозвољава трајно праћење комуникација* које улазе у сферу приватности, а да јавности није била доступна никаква јасна процедура око прикупљања података о личности, приступа тим подацима, кориговању тих података, итд.

Тужбу против Финске поднео је њен држављанин 2002. године¹¹ због кршења чл. 8. ЕКЉП, повреде права на поштовање приватног и породичног живота. У марту 1999. год. на интернет страници за склапање познанства постављен је оглас у коме су били наведени подаци о години рођења, његов детаљан опис, број телефона, и линк ка интернет страници коју је поседовао. У огласу је стајало да подносилац тужбе тражи интимно познанство. За оглас је сазнао након што је примио е-маил од особе која је одговорила на оглас. У то време он је имао 12 година. Његов отац је контактирао полицију и тражио покретање одговарајућег поступка, али је интернет провајдер одбио да обелодани идентитет власника ИП адресе са које је постављен оглас позивајући се на закон о тајности електронских комуникација. Након што су исцрпљена сва правна средства на националном плану, поднета је тужба ЕСЉП. Суд је прихватио тужбу имајући у виду *угрожавање права на приватан и породични живот и штету и опасност по психичко и ментално здравље малолетника* и дошао је до закључка да је у конкретном случају дошло до кршења чл. 8 ЕКЉП, јер није обезбеђења одговарајућа правна заштита и није откривен идентитет починиоца.

Грчки држављани Димитрос Реклас и Василики Давурлис 2005. год. поднели су тужбу ЕСЉП¹² због кршења права на приватност и породични живот на основу чл. 8 ЕКЉП. Подносиоци захтева су родитељи сина, бебе која је одмах по рођењу

¹⁰ Liberty and Others v. The United Kingdom (Application no. 58243/00), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-87207%22%5D%7D> , 14.04.2020.

¹¹ K. U. v. Finland (Application no. 2872/02), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-89964%22%5D%7D>, 14.04.2020.

¹² Reklous and Davourlis v. Greece (Application no. 1234/05), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-90617%22%5D%7D> , 14.04.2020.

смештена у стерилну јединицу приватне клинике да би била под сталним лекарским надзором. Мајци су ускоро биле предочене две фотографије бебе које је направио професионални фотограф јер је клиника нудила услуге професионалних фотографа. Подносиоци су се жалили због фотографија, сматрајући да је фотографисање узнемирило бебу, а они нису дали своју сагласност за фотографисање. Пошто су исцрпели сва правна средства унутар државе, подносиоци су се обратили ЕСЉП. Суд је закључио да су фотографије снимљене на месту које је било доступно само медицинском особљу, и да иако није дошло до јавног објављивања, постоји повреда права на приватност. Фотографија лика неке особе представља једну од главних особина његове или њене личности, јер открива јединствене карактеристике по којима се та особа разликује од других. *Право на заштиту нечије фотографије је једно од битних компонента права на лични развој и претпоставља право на регулисање услова под којима се фотографија може користити.* Подносиоци тужбе нису дали своју сагласност за фотографисање бебе, а не ради се о “јавној личности” где би се јавним интересом могло правдати објављивање фотографије без дозволе. Утврђена је повреда права на приватност и досуђена је накнада штете у износу од 8.000 евра.

Једна особа у Немачкој је поднела тужбу против Немачке 2005. год. ЕСЉП¹³ због кршења члана 8. ЕКЉП, односно због законске одредбе на основу које је дозвољен надзор путем геолокализације, фотографије, видео надзора и других посебних техничких средстава у случајевима “нарочито тешких” кривичних дела. ЕСЉП је одбацио тужбу оцењујући да је прикупљање података о личности и других информација о подносиоцу било оправдано са становишта интереса националне безбедности и ради спречавања вршења кривичних дела, те је мешање власти у приватни живот подносиоца било *сразмерно циљу и неопходно у демократском друштву.*

Михаил Соро, држављанин Естоније, је поднео тужбу против Естоније 2008. год.¹⁴ ЕСЉП сматрајући да му је угрожено право на приватност, односно право на приватан и породични живот и право на заштиту података јер су јавно објављене информације о његовом раду у служби за државну безбедност. Пошто је исцрпео домаћа правна средства за заштиту својих интереса, подносилац тужбе се обратио ЕСЉП позивајући се на кршења чл. 8 ЕКЉП. Суд је заузео став да је објављивање информације о његовом раду у служби државне безбедности утицало на његову репутацију и да представља мешање у његову приватност. Подносилац тужбе је био возач и његов посао на било који начин није био “опасан” па је на тај начин *мешање у његов приватни живот било у диспропорцији са заштитом јавног интереса*, а он је након објављивања морао да да отказ и био је шиканиран. Досуђена му је и накнада штете од 6.000 евра. Одлука Суда је постала коначна 3. септембра 2015.

¹³ *Uzun v. Germany* (Application no. 35623/05), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-100293%22%5D%7D>, 14.04.2020.

¹⁴ *Soro v. Estonia* (Application no. 22588/08), ECHR, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-156518%22%5D%7D>, 14.04.2020.

3. Заштита појединаца од злоупотреба података о личности на основу ГДПР-а

Примена ГДПР-а у Европи у протекле две године показала је да су последице неусаглашености са прописима о заштити података биле високе новчане казне и висок репутациони ризик. Од почетка примене ГДПР 25.05.2018. год. до данаса су регулаторна тела за заштиту података у европским земљама изrekli преко 270 казни са различитим новчаним износима и по различитим правним основама.¹⁵ Од свих тих случајева издвајамо неколико њих који су имали најтеже последице по компаније, које се нису у потпуности усагласиле са захтевима европских прописа, а пре свега са одредбама ГДПР-а у вези са заштитом података о личности.

Француски независни орган за заштиту података казнио је 21. јануара 2019. Гоогле са 50 милиона евра за кршење чл. 12. ГДПР због *недостатка транспарентности*, чл. 5. ГДПР, *недозвољеног правног основа за обраду података*, чл. 6. ГДПР, и *недостатка пристанка* код персонализованих огласа по чл. 7. ГДПР-а. Жалбе су биле поднете одмах по отпочињању примене ГДПР-а, 25. и 28. маја 2018. год. а било је потребно шест месеци да би се окончао поступак.

Повереник за информације УК је у јулу 2019. предложио казну од 204,6 милиона евра за Бритисх Аирваус због кршења чл. 32. ГДПР, због тога што *није применио довољне техничке и организационе мере да осигура безбедност података*. Тај пропуст је омогућио хакерима да украду личне податке више од 500.000 клијената авионске компаније.

У јулу 2019. Повереник за информације УК најавио је намеру кажњавања компаније Марриотт Интернационал са 110,4 милиона евра због губитка података о евиденцији 339 милиона хотелских гостију од чега је 31 милион из Европе. Разлог кажњавања су *недовољне техничке и организационе мере за осигурање информационе безбедности* по чл. 32. ГДПР.

Повереник за информације УК је 20. децембра 2019. год. казнио са 320.000 евра фармацеутску компанију Доорстеп Диспенсарее из Лондона јер *није применила довољне техничке и организационе мере да осигура безбедност посебних категорија података пацијената*. То су били подаци о именима, адресама, датумима рођења, подаци о рецептима и други подаци из медицинских картона. Поред плаћања казни, Повереник је захтевао да се у року од три месеца побољшају сви поступци заштите података.

Италијански Повереник за заштиту података је 15. јануара 2020. године казнио са 27,8 милиона евра Италијански телеком ТИМ због кршења ГДПР-а (чл. 6, чл. 17, чл. 21, и чл. 32). Неколико милиона појединаца је било погођено агресивном маркетиншком кампањом коришћењем без пристанка личних података: имена и презимена, адреса, телефона, пореских бројева, итд. Кажњавање је извршено по основу *непостојања адекватног правног основа за обраду података*.

Аустријска агенција за заштиту података је 23. октобра 2019. године казнила аустријску Пошту са 18 милиона евра плус 1,8 милиона евра за трошкове поступка. Разлог кажњавања био је профилисање 3 милиона аустријских грађана, прикупљањем

¹⁵ GDPR Enforcement Tracker, <https://www.enforcementtracker.com/>, 22.04.2020.

података о политичким интересима и склоностима, који су предати трећим лицима. Основ кажњавања био је *недовољн правни основ за обраду података*, односно кршење чл. 5. и чл. 6. ГДПР-а.

Повереник за заштиту података и слободу информација у Берлину је 30. октобра 2019. године казнио компанију за продају некретнина Деутсцхе Вохнен СЕ са 14,5 милиона евра из разлога што нису омогућили брисање података. Компанија није брисала податке о станарима који су раније прикупљени, а није постојала сврха због које би се ти подаци и даље чували. Правни основ кажњавања био је *непоштовање општих принципа обраде података* по чл. 25. ГДПР.

Немачки Савезни повереник за заштиту података и слободу информација је 9. децембра 2019. године казнио је са 9,5 милиона евра компанију 1&Телецом због непредузимања одговарајућих радњи како би се спречило неовлашћено приступање подацима купаца. *Нису предузете одговарајуће техничке и организационе мере ради заштите личних података* у складу са чл. 32. ГДПР.

Италијанска агенција за заштиту података је због кршења чл. 5, чл. 6, чл. 17. и чл. 21. ГДПР изрекла казну од 8,5 милиона евра компанији “Ени Гас е Луце” због незаконите обраде личних података у контексту рекламних активности у вези са телемаркетингом и продајним активностима без пристанка особа које су контактиране, недостајале су и техничке и организационе мере, а подаци су чувани дуже од дозвољеног времена за чување тих података. Компанија није имала адекватан правни основ за обраду података. Иста компанија је кажњена и са још једном новчаном казном од 3 милиона евра по основу кршења чл. 5. ГДПР због *неадекватног правног основа за обраду података*.

Независни органи за заштиту података у свим европским земљама свакодневно покрећу поступке у вези са пропустима у области заштите података. У оквиру 230 поступака изречене су новчане казне у Аустрији, Белгији, Бугарској, Кипру, Чешкој, Данској, Француској, Немачкој, Грчкој, Мађарској, Италији, Летонији, Литванији, Пољској, Португалу, Румунији, Словенији, Словачкој, Шведској, Шпанији, итд.

Високе новчане казне и ефикасни поступци пример су делотворности правних лекова и најбољи су начин за превенцију од будућих злоупотреба података о личности.

4. Закључак

Злоупотреба података о личности појединаца констатно је у порасту. Разлог томе је што се о сваком појединцу данас прикупља велики број података: где се налази, куда се креће, од чега се лечи, шта чита, шта гледа на телевизији, какве сајтове претражује, каква су му политичка и друга опредељења, шта купује, где ради, у којој банци штеди, да ли има имовину или дуговања, и слично. Такви подаци су све чешће доступни великом броју институција и појединаца, па су и злоупотребе личних података све чешће. Настанком великог броја података о сваком појединцу, заправо, долази до сукоба интереса појединца да контролише податке који се о њему прикупљају и сачува своју приватност и интереса институција и других појединаца да злоупотребом тих података стичу новац или моћ. Очигледно сукобљени интереси

стварају ризик од повреде права на заштиту података о личности – једног у низу универзалних права и слобода појединаца. Пошто је право на заштиту података о личности фундаментално људско право, њега гарантују, пре свега, ЕКЉП и ГДПР. То су прописи на бази којих ЕСЉП и регулаторна тела за заштиту података на националном нивоу обезбеђују делотворност правних норми, односно високи ниво ефикасне примене.

Да би се права појединаца на заштиту личних података остварила, неопходно је да сви они који прикупљају и обрађују податке у различите сврхе, као руковооци и обрађивачи, предузму све неопходне мере како би ускладили своје пословање са највишим стандардима у области заштите података о личности. Разлози за овакво поступање руковалаца и обрађивача нису само озбиљне последице које наступају због неусаглашености са прописима о заштити података, већ и потреба подизања нивоа друштвене одговорности. Делотворност правних лекова мери се ефикасном применом истих. ЕСЉП и регулаторна тела за заштиту података о личности у великом броју европских земаља, својом праксом доказују да право на заштиту података о личности није “мртво слово на папиру”, већ је право које појединци могу остварити и на тај начин се заштитити од злоупотребе података о личности.

ЛИТЕРАТУРА

Књиге и чланци

- Diligenski, A., Prlja, D., Cerović, D., *Pravo zaštite podataka GDPR*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2018.
- Dimitrijević, V., Paunović, M., *Ljudska prava*, Beograd, Beogradski centar za ljudska prava, 1997.
- European Court of Human Rights, *Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights - Right to respect for private and family life*, Council of Europe, 2017.
- Đukić D., “Zaštita podataka o ličnosti sa osvrtom na novo zakonodavstvo Evropske unije u ovoj oblasti”, *Pravni zapisi* 1/2017.
- Handbook on European data protection law*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018.
- Lambert, P. *Understanding the New European Data Protection Rules*, CRC Press, Boca Raton, 2018.
- Lilić, S., *Pravna informatika*, Zavod za udžbenik ai nastavna sredstva, Beograd, 2006.
- Prlja, D., Reljanović, M., *Pravna informatika*, Beograd, Službeni glasnik, Pravni fakultet Univerziteta Union, 2014.
- Vodinelić, V., “Pravo zaštite ličnih podataka”, u: *Pravo informacionih tehnologija*, Pravni fakultet Union, Beograd 2007.

Прописи

Charter of Fundamental Rights of the European Union, *Official Journal of the European Communities*, 2000/C 364.

Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), *Official Journal of the European Union*, 2016/L 119.

Закон о заштити података о личности, СЛ. гласник РС бр. 87/2018.

Dragan Prlja, PhD

Research associate, Institute of Comparative Law Belgrade

Gordana Gasmi, PhD

Research associate, Institute of Comparative Law Belgrade

EUROPEAN PRACTICE OF PROTECTION OF INDIVIDUALS FROM MISUSE OF PERSONAL DATA

Summary

The right to protect personal data has been established by many international and national regulations since the seventies. Although it represents one of the fundamental human rights, it is very often violated by individuals and institutions. With the development of new information technologies, the misuse of personal data is becoming more and more frequent, therefore it is very important to provide the most effective legal means to protect individuals. In addition to adopting adequate regulations, optimal implementation of these regulations is also necessary. The mechanism for exercising the right to protect personal data in European countries was primarily based on the protection provided by the European Court of Human Rights and was significantly improved by the adoption of the General Regulation on the Protection of Individuals with regard to the Processing of Personal Data and the Free Movement of such Data 2016 / 679 (GDPR), by the European Union (EU). The EU General Regulation came into force in 2018. The short period of effective implementation of this regulation and its impact on current practices in the exercise of personal data protection rights has been extremely significant. The subject of this paper is an analysis of the contemporary practice of the European Court of Human Rights and independent national authorities in the domain of protecting individuals from misuse of personal data during the implementation of GDPR in the EU Member States.

Keywords: right to protect personal data, European Court of Human Rights, EU GDPR, comparative law, case law, EU Member States.